

Diarienummer: 2023–2786

Klassificerings-ID: 3.5.2

Datum: 6 november 2023

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se, fi.ofa.dof.remissor@regeringskansliet.se

Genomförande av EU:s dataförvaltningsförordning (DS 2023:24)

dnr Fi2023/02158

Myndigheten för digital förvaltning (Digg), som har i uppdrag att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig, lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Myndigheten för digital förvaltning tillstyrker att Digg utses till behörigt organ enligt artikel 7 och som ansvarig för gemensam informationspunkt enligt artikel 8. Digg tillstyrker också de författningsförslag som lämnas avseende lagen (2022:218) om den offentliga sektorns tillgängliggörande men lämnar vissa synpunkter. Digg lämnar också synpunkter på konsekvensanalysen.

Digg har inga synpunkter på de förslag som lämnas avseende övriga delar av betänkandet, men tillstyrker att Post- och telestyrelsen ska inhämta synpunkter från Digg i sitt deltagande i Europeiska datainnovationsstyrelsen.

Sammanfattningsvis anser Digg att

- det bör framgå av myndighetens instruktion att Digg är behörigt organ enligt artikel 7 dataförvaltningsförordningen,
- det krävs ytterligare finansiering för att Digg ska kunna stödja myndigheter i tillämpningen av dataförvaltningsförordningen,
- det bör klargöras hur rätten att få tillgång till data enligt lagen (2022:218) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data förhåller sig till Högsta Domstolens beslut Ö 327–23 den 2 juni 2023,

- det bör klargöras om förhållandet mellan skyldigheten att göra data tillgänglig för vidareutnyttjande enligt 2 kap. 1 § efter en begäran enligt 1 kap. 8 § öppna datalagen jämfört med dataförvaltningsförordningen, som inte i sig bildar någon sådan skyldighet, samt
- det bör förtydligas hur dataförvaltningsförordningens regler om tillgängliggörande för vidareutnyttjande förhåller sig till befintliga myndighetsuppgifter att ge tillgång till skyddade data.

Generella synpunkter

Digg ser positivt på att anta rollen som behörigt organ och att främja området för data som tillgängliggörs för vidareutnyttjande. Digg vill dock påtala att enbart en stödjande roll inte ensamt kan möjliggöra att de myndigheter som omfattas av förordningen faktiskt tillämpar förordningen.

EU:s ambition är att data som produceras inom den offentliga sektorn ska kunna komma till nytta utanför den offentliga sektorn, och kunna användas bland annat i produkter, tjänster, innovation och artificiell intelligens. Digg ser det som angeläget att Sverige kan ta tillvara på de möjligheter som EU-rätten ger i regleringen av tillgängliggörande av data för att inte halka efter. För detta krävs styrning från regeringen som syftar till att möjliggöra att den offentliga sektorn kan tillgängliggöra data på ett proaktivt sätt. Att enbart reglera att myndigheter kan eller får tillgängliggöra data för vidareutnyttjande är enligt Diggs uppfattning inte tillräckligt för att kunna ta tillvara på de möjligheter till innovation och utveckling som kan åstadkommas med användning av den offentliga sektorns data.

Skyldighet att tillgängliggöra skyddade data för vidareutnyttjande

Digg vill påtala att den befintliga strukturen i lagen (2022:218) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data (öppna datalagen), i vilken bestämmelser om skyddade data enligt utredningens förslag ska införas, innebär att den aktör som omfattas av öppna datalagen har en *skyldighet* enligt 2 kap. 1 § öppna datalagen att göra data tillgänglig för vidareutnyttjande efter en begäran (1 kap. 8 § första stycket p 1 öppna datalagen), under förutsättning att vissa skyddsintressen kan upprätthållas (jfr. prop. 2021/22:225 s. 35 och s. 81). I och med utredningens förslag att införa reglering av skyddade data i öppna datalagen kan lagen då förstås som att bestämmelsen i 2 kap. 1 § öppna datalagen är tillämplig även på tillgängliggörande av skyddade data för vidareutnyttjande. Att 2 kap. 1 § öppna datalagen enligt utredningens uppfattning omfattar även skyddade data kan utläsas av utredningens skrivning i avsnitt 4.4.5.

En sådan reglering skulle innebära att en myndighet behöver vidta åtgärder för att upprätthålla skyddet för data när den tillgängliggörs för vidareutnyttjande, i enlighet med artikel 5.4 dataförvaltningsförordningen. Att en myndighet skulle vara skyldig att tillåta

vidareutnyttjande av skyddade data, när den tillgängliggörs enligt tryckfrihetsförordningen, tycks dock inte ha varit avsikten med utredningens förslag vilket framgår av avsnitt 4.3.3.

Förhållandet mellan skyldigheten att göra data tillgänglig för vidareutnyttjande enligt 2 kap. 1 § och 1 kap. 8 § första stycket p 1 öppna datalagen jämfört med dataförvaltningsförordningen, som inte i sig bildar någon sådan skyldighet, bör därför klargöras.

1.6 Förslag till förordning om ändring i förordning (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning

Digg tillstyrker att bestämmelsen i 6 § myndighetens instruktion ändras för att utvidga vilka data som omfattas av främjande-bestämmelsen. Digg tillstyrker också att det ska framgå av myndighetens instruktion att myndigheten ansvarar för den gemensamma informationspunkten enligt artikel 8 dataförvaltningsförordningen.

Digg anser att det behöver framgå av myndighetens instruktion att Digg är behörigt organ enligt artikel 7 dataförvaltningsförordningen. Det är inte tillräckligt för rollen att Diggs uppdrag att främja området för öppna data utvidgas till att avse även skyddade data. Av instruktionen bör det också framgå att Digg har en samordnande roll i förhållande till Statistiska centralbyrån, i enlighet med utredningens förslag i avsnitt 4.6.6.

4 Vidareutnyttjande av skyddade data från myndigheter

4.4.2 Ord och uttryck i datalagen

Digg anser att det är otydligt huruvida tillgängliggörande av skyddade data omfattas av de krav som regleras i 2 kap. 1–2 §§ öppna datalagen, avseende skydd av information och krav på format.

4.5.1 Tillgång till information påverkas inte av dataförvaltningsförordningen

Digg vill i fråga om relationen mellan tryckfrihetsförordningen och öppna datalagen påtala att Högsta Domstolen i beslut Ö 327–23 den 2 juni 2023 har uttalat att lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data inte påverkar den begränsning av rätten till tillgång till uppgifter i digital form som följer av det s.k. utskriftsundantaget i 2 kap. 16 § första stycket tryckfrihetsförordningen.

Digg anser att HD:s uttalanden om öppna datalagen och förhållandet till tryckfrihetsförordningen och utskriftsundantaget pekar i en annan riktning än vad regeringen avsåg vid införandet av öppna datalagen (jfr. prop. 2021/22:225 s. 71), och nu även hur denna utredning har resonerat om relationen till tryckfrihetsförordningen. Digg anser därför att det behöver klargöras huruvida tryckfrihetsförordningen kan utgöra en sådan rätt att få tillgång till data enligt annan lag eller förordning som åsyftas i 1 kap. 8 § första stycket p. 1 öppna datalagen.

4.5.3 Vidareutnyttjande av skyddade data förutsätter att informationen kan lämnas ut

Digg tillstyrker att det införs en bestämmelse som förtydligar att myndigheter kan ge tillgång till skyddade data för vidareutnyttjande på eget initiativ. Digg vill dock understryka att sådant tillgängliggörande, som kräver att skyddsåtgärder vidtas, kan vara kostsamt för myndigheter. Det är därför inte sannolikt att myndigheter i någon större utsträckning kommer att vidta sådana åtgärder. I brist på erforderlig styrning av myndigheterna att faktiskt proaktivt arbeta med sina data på sådant sätt riskerar det därför att bli en tandlös reglering. Det krävs enligt Diggs uppfattning tydligare styrning av myndigheter för detta syfte, för att kunna ta tillvara de nyttor som ökat tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande kan innebära.

Digg tillstyrker därutöver att det införs en bestämmelse som reglerar att dataförvaltningsförordningens bestämmelser ska tillämpas när någon som har rätt att få tillgång till data enligt annan lag eller förordning framställer en sådan begäran. Digg vill dock påtala här att det inte kan uteslutas att dataförvaltningsförordningens bestämmelser om tillgång för vidareutnyttjande ska tillämpas exempelvis när en myndighet ger tillgång till personuppgifter ur ett register för särskilda ändamål. Digg saknar analyser kring huruvida uttrycket *myndighet som är behörig att bevilja eller vägra tillgång enligt nationell rätt* (artikel 5.1 samt skäl 11 och 15) också är avsedd att ta sikte på mer specifika skyldigheter att försörja med information som åligger offentliga myndigheter, exempelvis enligt vissa registerförfattningar.

Digg ser därför gärna ett förtydligande i lagens beredning kring huruvida dataförvaltningsförordningen ska tillämpas på sådant tillhandahållande ur register för vidareutnyttjande, och om sådant tillgängliggörande ryms inom den föreslagna bestämmelsen.

4.6.6 Digg och SCB ska utses till behöriga organ

Digg tillstyrker att myndigheten utses till behörigt organ jämte SCB, och att Digg ska ha huvudansvar och samordningsansvar för uppgiften. Digg anser att det behöver framgå av

myndighetens instruktion att Digg är behörigt organ enligt artikel 7 dataförvaltningsförordningen.

Digg anser att det är lämpligt att det inte ingående regleras vilken myndighet som ansvarar för vilken del av det stöd som ska ges, och att myndigheterna gemensamt i samverkan kan fördela uppgifterna sinsemellan.

4.7.2 Digg ska tillhandahålla den gemensamma informationspunkten

Digg tillstyrker att myndigheten ges i uppdrag att hålla den gemensamma informationspunkten som avses i artikel 8 dataförvaltningsförordningen.

6.2.1 Företrädare för PTS ska delta

Digg tillstyrker att Post- och telestyrelsen ska inhämta synpunkter från Digg i sitt deltagande i Europeiska datainnovationsstyrelsen.

8.1 Konsekvenser av nya myndighetsuppgifter

8.1.1 Konsekvenser för behöriga organ för vidareutnyttjande av skyddade data

Digg ser att i uppgiften som Digg får att främja området för data ligger att myndigheten på ett övergripande plan ska stödja andra myndigheter att i ökad utsträckning kunna göra skyddade data tillgängliga för vidareutnyttjande. Detta är i linje med EU:s ambition om ökat tillgängliggörande av data, både öppna och skyddade data, och så som Digg utövar sin uppgift idag att främja området för öppna data.

Den uppgift som Digg får att främja området för data innebär emellertid att Diggs uppdrag är bredare än det stöd som ska lämnas av det behöriga organet enligt artikel 7.4 dataförvaltningsförordningen. Här vill Digg understryka att myndigheten i och för sig ser det som absolut nödvändigt att myndigheter ges stöd på ett övergripande plan om dataförvaltningsförordningen. Att Digg kan ge sådant stöd bedöms minska kostnaderna drastiskt för andra myndigheter, som annars själva skulle behöva vidta kostsamma åtgärder i att förstå och tillämpa det komplexa regelverket. Att Digg ges erforderlig finansiering för sådant stöd utgör enligt myndigheten en förutsättning för att svenska myndigheter ska kunna iakttä dataförvaltningsförordningen på ett korrekt och ändamålsenligt sätt.

Digg kan konstatera att kostnaderna för att bygga upp den tekniska funktionaliteten som krävs för att implementera funktionalitet för den gemensamma informationspunkten (artikel 8) uppgår till åtminstone 3,8 mkr det första året, och därefter kommer förvaltning

att ligga på ca 3 mkr per år. Att ge det stöd som krävs enligt uppgiften att främja området och att vara behörigt organ (artikel 7), även om uppgifterna delas upp på olika år, uppgår till 3,6 mkr det första året och därefter ca 2,3 mkr per år. Den föreslagna summan är således inte tillräcklig för Digg att utföra de uppgifter som åläggs myndigheten.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Anna Eriksson. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Viktoria Hagelstedt, enhetschef Joakim Nyström, dataspecialist Ulrika Domellöf Mattsson, informationsarkitekt Mattias Ekhem och rättschef Linn Kempe deltagit. Föredragande har varit jurist Mathea Franzén.

Anna Eriksson